§ 18 Asianro 7665/14.06.00.02/2018

Luonnos kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvan jätteen taksaksi 1.1.2019 alkaen

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen
Alueelliset jätehuollon viranomaispalvelut

Kunnan toissijainen vastuu jätehuollon järjestämisessä

Elinkeinoelämän jätehuolto on pääsääntöisesti jätelain 28.1 §:n mukaisesti jätteen haltijan järjestämisvastuulla. Jätelain muuttamisesta annetun lain (445/2018) myötä siirtymäaikojen jälkeen myös julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätteiden jätehuolto siirtyy kuntien omaa hallinto- ja palvelutoimintaa lukuun ottamatta jätteen haltijan vastuulle. Kunta kuitenkin vastaa tietyin ehdoin toissijaisesti näiden jätteiden jätehuollosta. Jätelain 33 §:n mukainen toissijainen vastuu tarkoittaa sitä, että kunnilla on velvollisuus tarjota yrityksille ja muille yhteisöille jätehuoltopalveluja tilanteessa, jossa ne eivät saa markkinoilta palveluja kohtuullisin ehdoin ja pyytävät siksi palvelua kunnalta. Velvoite koskee jätettä, joka soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään. Toissijaisen vastuun nojalla tarjottavia jätehuoltopalveluja kutsutaan TSV-palveluiksi.

Jätelautakunta on käsitellyt ja merkinnyt tiedoksi 2.6.2016 § 7 TSV-palvelujen järjestämisessä noudatettavat periaatteet ja menettelyt. TSV-palvelun tarjoaminen perustuu aina jätteen haltijan esittämään pyyntöön. Ennen TSV-palvelun järjestämistä arvioidaan, onko markkinaehtoista jätehuoltopalvelua elinkeinotoiminnalle kohtuullisesti saatavilla eli palvelu tarjotaan vain tilanteessa, jossa jätehuollon markkinaehtoisessa toiminnassa on puutteita. Jatkuvasta kuljetus- tai vastaanottopalvelusta tehdään jätteen haltijan ja kunnallisen jäteyhtiön välillä jätelain mukainen sopimus. Satunnaisesti jätettä kunnan vastaanottopaikkaan tuova jätteen haltija voi esittää TSV-pyynnön vastaanottopaikalla, jossa palvelu tarjotaan.

TSV-palvelun tarjoamisen edellytykset ja siihen liittyvät menettelyt ovat mahdollisesti muuttumassa, sillä asiasta on valmisteltu muutosesitys jätelakiin. Mikäli muutosesitykset toteutuvat, on jätteen haltija ilmoitettava palvelutarpeestaan sähköiseen tietoalustaan ja vasta sitten, jos pyyntöä vastaavaa markkinaehtoista palvelua ei tarjota ilmoituksen julkaisemisen jälkeen määräajassa kohtuullisin ehdoin, voi TSV-palvelua pyytää kunnalta. Sääntelymuutoksia seurataan ja uudet menettelyt otetaan käyttöön muutosten tullessa voimaan.

Yleistä TSV-taksasta ja sen valmistelusta

Kunnan toissijaisen vastuun perusteella tarjottavat jätehuoltopalvelut ovat lakisääteisiä palveluja. Jätelain 78.1 §:n mukaisesti kunnan lakisääteisestä jätehuollon järjestämisestä on perittävä kustannukset täysimääräisesti kattavaa jätemaksua. Jätemaksun perusteista määrätään jätelain 79.3 §:n mukaisesti jätetaksassa, jonka kunta (kunnan jätehuoltoviranomainen) hyväksyy.

Ympäristöministeriön jätelakioppaan (Ympäristöhallinnon ohjeita 5 |2015) mukaan TSV-maksujen on vastattava mahdollisimman tarkasti juuri TSV-palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Palveluja ei saa kompensoida asukkaiden jätemaksuilla tai markkinaehtoisen toiminnan tuloilla. Lisäksi jätelakiin on suunniteltu muutosta, jonka mukaan jätelain 33 §:ssä tarkoitetusta kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta perittävä jätemaksu ei saa alittaa 32 §:n nojalla järjestetystä vastaavasta jätehuoltopalvelusta perittävää jätemaksua. Näin ollen TSV-palvelun jätemaksut voivat kustannusperusteisesti ja ohjaavuuden aikaansaamiseksi olla korkeampia kuin kotitalouksien vastaavat jätemaksut.

Jätelautakunnan alaisuudessa toimiva viranhaltija määrää jätelain 81.1 §:n perusteella jätemaksut jätteen haltijoille jätetaksan mukaisesti. Jätemaksut suoritetaan jätehuoltopalvelut tuottavalle kunnalliselle jäteyhtiölle, joka toimii jätelautakunnan lukuun hoitaen laskutuksen ja maksukertymien seurannan.

Jätetaksa on valmisteltu alueellisissa jätehuollon viranomaispalveluissa jäteyhtiön toimittamien tietojen pohjalta. Käsittelyssä on nyt taksaluonnos. Yrityksille ja muille yhteisöille, joihin asia voi vaikuttaa, varataan vaikutusmahdollisuudet taksaluonnokseen. Lisäksi kunnille ja ympäristönsuojeluviranomaisille annetaan mahdollisuus lausunnon esittämiseen asiassa. Tämän jälkeen taksa tuodaan jätelautakunnan hyväksyttäväksi. Taksan on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019.

Jäteastioiden tyhjennysmaksut

Jätelain 79.1 §:n mukaan kunnan jätemaksun perusteita ovat jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. TSV-taksassa onkin määritelty maksut jäteastioiden tyhjennyspalveluille jätelajeittain. Tyhjennyshinnoissa on huomioitu jätteiden keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset sekä kunnallisen jäteyhtiön kiinteät kustannukset. Samoin kuin kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvassa jätetaksassa, jäteastioiden tyhjennyshinnoille on asetettu jätteenkuljetusten kilpailutusten pohjalta kaksi hinta-aluetta: 1) Kuopio, Siilinjärvi ja Pieksämäki sekä 2) muut kunnat.

Sekajätteen sekä pahvi-, kartonki- ja muovipakkausten tyhjennysmaksut ovat TSV-taksassa 20 % kalliimpia kuin kotitalouksilla ja muilla kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvilla toimijoilla. Kate on TSV-asiakkaille kohtuullinen ja samalla mahdollistaa yksityisten jätehuoltoyritysten toiminnan kilpailua edesauttaen. Koska pahvi-, kartonki- ja muovipakkausten tyhjennysmaksua alennetaan kunnan ensisijaiselle jätehuollon järjestämisvastuulla olevilla kiinteistöillä muun muassa onnistuneiden kuljetusten kilpailutusten ansiosta, nämä tyhjennysmaksut alenevat myös TSV-taksassa. Muovipakkausten tyhjennysmaksu alenee huomattavasti, koska aikaisemmin muovipakkausten tyhjennyshintana oli sekajätteen tyhjennyshinta, millä varauduttiin uuden jätelajin lajittelun epäonnistumiseen. Koska lajittelu on onnistunut ja muovipakkaukset saadaan toimitettua kierrätykseen, voidaan muovipakkausten tyhjennyshinta asettaa nyt pahvi- ja kartonkipakkausten tyhjennyshinnan tasolle.

Kunnan ensisijaiselle jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvilla kiinteistöillä lasipakkausten ja metallin sekä osa biojätteen erilliskeräyksen kustannuksista katetaan sekajätteen käsittelymaksulla. Sen sijaan yritysten hyötyjätteiden keräystä ei kompensoida muilla maksuilla, jotta kunkin yrityksen jätehuoltopalvelujen kustannukset saadaan aina katettua. Biojätteen, lasipakkausten ja metallin keräykselle onkin laskettu kunkin jätelajin aiheuttamia kustannuksia vastaavat maksut ottaen huomioon pienen katteen. TSV-taksassa biojätteen tyhjennysmaksu on tämän vuoksi kotita-

louksien kompensoitua tyhjennyshintaa huomattavasti korkeampi. Biojätteen tyhjennyshinnat säilyvät pääosin vuoden 2018 tasolla. Biojätteen syvä- ja pintasäiliöiden tyhjennyshinta laskee muissa kunnissa kuin Kuopiossa, Siilinjärvellä ja Pieksämäellä, koska tältä osin kuljetushinta on yhtenäistynyt alueella. Lasipakkauksia ja metallia ei kerätä yrityksiltä veloituksetta eli niillekin on määritelty tyhjennysmaksu. Lasipakkausten ja metallin tyhjennyshinnat laskevat samoin perustein kuin pahvi- ja kartonkipakkausten tyhjennyshinnat. Syvä- ja pintasäiliöiden tyhjennykselle on nyt asetettu pahville, kartongille, muoville, lasille ja metallille yhtenäinen hinta, joka osin laskee ja osin nostaa hintoja.

TSV-jätetaksasta poistetaan pikakonttien tyhjennyshinnat, koska jätelautakunnan hyväksymien jätehuoltomääräysten mukaan kunnallisessa jätehuollossa ei voida enää käyttää pikakontteja. Pikakontit ovat työturvallisuusriski, eikä niitä enää tyhjennetä kunnallisen jäteyhtiön toimesta.

Jätehuollon lisäpalvelujen maksut ovat TSV-asiakkailla samat kuin muilla lakisääteisillä asiakkailla, sillä TSV-asiakkailla näitä palveluja on vähän ja eri hintojen ylläpitäminen järjestelmissä ja niiden laskuttaminen aiheuttaisi kohtuutonta lisätyötä. Lisäpalvelumaksuilla saadaan joka tapauksessa katettua riittävästi niitä kustannuksia, joita lisäpalveluista aiheutuu.

Jätekeskuksen ja lajitteluasemien vastaanottomaksut

Jätteiden vastaanotolle Kuopion jätekeskuksella on määritelty kustannusperusteisesti tonnihinnat (euroa/tonni), joilla katetaan jätteen vastaanoton ja käsittelyn kustannukset sekä osin jätekeskuksen kiinteitä kustannuksia. Hinnoissa on huomioitu kohtuullinen kate. Hinnat pysyvät pääosin vuoden 2018 tasolla, mutta yksittäisten jätelajien hintoihin tulee muutoksia kustannusten nousun johdosta.

Kustannusten nousu johtuu kilpailutettujen jätteenkäsittelijöiden hintojen nostosta (biojäte, bitumi ja kattohuopa, hiekan- ja rasvanerotuskaivojen liete ja kyllästetty puu), jatkokäsittelyn muuttumisesta (tuhka, tietyt maamassat) taikka siitä, että jätteiden käsittelypaikoissa, -kapasiteeteissa ja -hinnoissa on vaihtelua, johon on varauduttava (esim. asfaltti, sekajäte energiaksi ja REF). Myös jätekeskuksen konetöiden, kuten murskauksen, sisäisten jätteensiirtojen ja kaivinkonetöiden, kustannukset ovat nousseet, mikä vaikuttaa hintoihin. Konetyöt on kilpailutettu ja niitä hoitaa yksityiset urakoitsijat. Konetöiden kustannusten nousun vuoksi käsittelyhinta nousee erityisesti sellaisilla jätteillä, joiden käsittely vaatii paljon konetyötä (esim. prosessijäte, suuret jätekappaleet ja öljyiset maat). Huomattavin hinnankorotus kohdistuu jätteisiin, joiden vastaanottomäärät ovat pienentyneet huomattavasti, mutta jotka tarvitsevat aina erilliset loppusijoituspaikat konetöineen (erityisjätteet ja kuolleet eläimet).

Jätelajeittain määriteltyjä tonnihintoja on voimassa myös Outokummun lajitteluasemalla. Outokummun lajitteluasemalla on muista lajitteluasemista poiketen vaakajärjestelmä ja rakenteet, jotka mahdollistavat suurempien jäte-erien vastaanoton. Jätelajikohtaiset hinnat vastaavat paremmin jätteistä aiheutuvia kustannuksia sekä motivoivat jätteiden lajitteluun ja mahdollistavat paremmin jätteiden hyödyntämisen. Outokummun lajitteluaseman toiminta ei vastaa kuitenkaan kokonaisuudessaan Kuopion jätekeskuksen toimintaa, joten vastaanottohintoja ei ole niin kattavasti eri jätelajeille kuin Kuopion jätekeskuksella. Kaikki jätteet eivät siis sovellu Outokummussa vastaanotettaviksi.

Outokummun lajitteluaseman painoperusteiset vastaanottohinnat on muodostettu siten, että Kuopion jätekeskuksen vastaanottohintaan on lisätty jätteiden kuljetuskustannukset jätekeskukselle. Kuljetuskustannukset perustuvat kunnallisen jäteyhtiön laskelmiin siitä, mitä kunkin jätelajin kuljetus maksaa. Jotkut jätelajit vastaanotetaan Outokummussa samalla hinnalla kuin jätekeskuksella, jos jäte käsitellään Outokummussa tai se saadaan toimitettua suoraan käsittelypaikkaan siten, ettei ylimääräisiä kuljetuskustannuksia tule verrattuna Kuopion jätekeskuksella tapahtuvaan vastaanottoon.

Joitakin yksittäisiä jätelajeja poistuu TSV-taksasta sen vuoksi, ettei kyseiset jätelajit enää sovellu kunnalliseen jätehuoltojärjestelmään eli Jätekukolla ei ole tarjota jätteille jatkokäsittelyä. Toisaalta on otettava huomioon se, että vaikka taksassa olisi jonkin jätteen käsittelylle hinta, voi jätteenkäsittelyn tilanne muuttua niin, ettei jäte sovellu enää kunnan jätehuoltojärjestelmään, eikä jätettä voida ottaa sen jälkeen vastaan. Lähtökohtaisesti kuitenkin niille jätelajeille, jotka ovat taksassa, on käsittelypalvelu tarjolla.

Jätteiden vastaanottomaksut lajitteluasemilla (pienkuormamaksut) pysyvät entisellä tasolla. Vastaanottomaksut ovat kotitalouksien vastaanottomaksuja huomattavasti korkeammat, koska niissä on huomioitu myös lajitteluasemien kiinteät kustannukset. Kotitalouksien osalta lajitteluasemien infra ja ylläpito katetaan perusmaksulla, jota taas muut asiakkaat eivät maksa.

Vaikutusten arviointi

Taksamuutosten ympäristövaikutusten voidaan arvioida olevan neutraalit tai lievästi positiiviset. Kierrätettävien hyötyjätteiden tyhjennysmaksut alenevat osin, mikä voi tehdä erilliskeräyksestä hieman entistä houkuttelevampaa. Jätemaksuilla pyritään ohjaamaan asiakkaita jätteen määrän vähentämiseen ja jätteiden hyötykäytön lisäämiseen.

Jätehuoltopalveluja tarvitseville yrityksille jätelaki ja sen nojalla annettu taksa varmistavat palvelujen saannin aina, kun jäte soveltuu kunnan jätehuoltojärjestelmään. Taksamuutosten vaikutukset TSV-palveluja tarvitsevien yritysten jätehuoltokustannuksiin ovat suurilta osin kohtalaisen pieniä, joten myös vaikutusten arvioidaan olevan vähäiset. Kierrätettävien hyötyjätteiden (pahvi, kartonki, lasi, metalli ja muovi) tyhjennyshintojen aleneminen vaikuttaa lievästi positiivisesti niihin yrityksiin, joille Jätekukko järjestää hyötyjätteiden erilliskeräystä TSV-palveluna. Jätekeskuksen vastaanottohintojen nouseminen paikoin voi vaikuttaa lievästi negatiivisesti niihin yrityksiin, jotka tarvitsevat sellaisten suurien jäte-erien käsittelypalvelua, joiden osalta hinnat nousevat.

Jätteenkuljetusalalla toimiviin yrityksiin taksamuutosten voidaan arvioida olevan kokonaisuudessaan neutraalit, koska jäteastioiden tyhjennyshinnat pysyvät suurimmalta osin samoina niillä jätelajeilla, joiden tyhjennyksiä tehdään ylivoimaisesti eniten (sekajäte ja biojäte). Niiden jätelajien osalta, joiden tyhjennyshinnat laskevat (pahvi, kartonki, lasi, metalli ja muovi), on mahdollista, että yksityisen jätehuoltopalvelun hinta voidaan katsoa joissakin tapauksissa jatkossa kohtuuttomaksi TSV-taksan mukaiseen alempaan hintaan nähden.

Esitys

Jätelautakunta asettaa kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvan jätteen taksan eli TSV-taksan luonnoksen yleisesti nähtäville. Lautakunta varaa kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta. Lisäksi jätelautakunta varaa alueen toimialueen kunnille ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille tilaisuuden lausunnon antamiseen taksaluonnoksesta.

Jätetaksaluonnos sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 2.10.–30.10. Asiakirjat lähetetään lisäksi sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista ne omilla verkkosivuillaan.

Asiasta ilmoitetaan lisäksi kuulutuksella, joka julkaistaan kuntien ilmoituslehdissä seuraavasti:

- 4.10.2018 Koillis-Savo, Outokummun seutu, Uutis-Jousi, Pitäjäläinen, Sisä-Savo, Lieksan lehti, Vaarojen Sanomat, Ylä-Karjala, Laukaa-Konnevesi ja Pieksämäen lehti
- 6.10.2018 Kuopion kaupunkilehti.

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen taksaan tehdään tarvittaessa lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta muutoksia. TSV-jätetaksa tuodaan tämän jälkeen jätelautakunnalle hyväksyttäväksi.

Liitteet

6 7665/2018 Luonnos TSV-jätetaksaksi 1.1.2019 alkaen
7 7665/2018 Jäteastioiden tyhjennyshintojen vertailu v. 2017-2019
8 7665/2018 Jätekeskuksen vastaanottohintojen vertailu v. 2018-2019

Valmistelija
Saija Pöntinen puh. +358 44 718 5066
Mirkka Koljonen puh. +358 44 718 5065
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

Palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Lautakunta hyväksyy palvelupäällikön esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Merkitään, että kaupunginhallituksen edustaja Tiina Kaartinen poistui tämän asiakohdan käsittelyn jälkeen klo 16:10.

Merkitään, että Jätekukon toimitusjohtaja Arto Ryhänen oli kuultavana asiakohdassa. Ryhänen poistui tämän asiakohdan käsittelyn jälkeen klo 16:10.